IJTIMOIY SIYOSAT VA UNING AMALGA OSHIRILISH BOSQICHLARI

Sulaymonova Farangizbegim

Toshkent Kimyo Xalqaro Universiteti Namangan filiali "Tarix" yo'nalishi, 4-bosqich talabasi

E-mail: sulaymonovafarangizbegim@gmail.com

Ilmiy rahbar: ***Shamsiddinov Bahodir***

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada ijtimoiy siyosatning nazariy asoslari, uning davlat va jamiyat taraqqiyotidagi o'rni hamda amalga oshirilish bosqichlari ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Ijtimoiy siyosatning aholining turmush darajasini oshirish, ijtimoiy himoyani ta'minlash, bandlikni rivojlantirish, ta'lim va sog'liqni saqlash xizmatlaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirishdagi ahamiyati yoritiladi. Tadqiqotda ijtimoiy muammolarni aniqlash, maqsad va vazifalarni belgilash, dasturlarni ishlab chiqish, amaliyotga joriy etish, monitoring va nazoratni amalga oshirish hamda natijalarni baholash bosqichlari izchil o'rganiladi. Shuningdek, O'zbekistonda mustaqillik yillarida ijtimoiy siyosatning shakllanishi, huquqiy asoslari va aholining ehtiyojmand qatlamlarini qo'llab-quvvatlashga qaratilgan chora-tadbirlar tahlil etiladi. Tadqiqot natijasida ijtimoiy siyosat samaradorligini oshirishda manzillilik, shaffoflik, tizimli yondashuv va davlat bilan jamiyat o'rtasidagi hamkorlik muhim ahamiyatga ega ekanligi asoslanadi.

Kalit so'zlar: ijtimoiy siyosat, ijtimoiy himoya, ijtimoiy ta'minot, aholi farovonligi, davlat siyosati, ijtimoiy islohotlar, bandlik, ijtimoiy adolat, monitoring, ijtimoiy samaradorlik.

KIRISH (INTRODUCTION). Ijtimoiy siyosat davlat boshqaruvi tizimining

muhim tarkibiy qismi bo‘lib, aholining turmush darajasini yaxshilash, fuqarolarning ijtimoiy huquq va manfaatlarini himoya qilish hamda jamiyatda barqarorlikni ta’minlashga qaratilgan faoliyat yo‘nalishidir. Uning mazmuni davlatning iqtisodiy imkoniyatlari, siyosiy tizimi, demografik holati va jamiyatning ijtimoiy ehtiyojlari bilan uzviy bog‘liq. Shu sababli ijtimoiy siyosatni samarali tashkil etish mamlakatning barqaror rivojlanishi va inson farovonligini ta’minlashning muhim shartlaridan biri hisoblanadi.

Ijtimoiy siyosatning asosiy maqsadi fuqarolar uchun munosib turmush sharoitlarini yaratish, ijtimoiy tengsizlikning salbiy oqibatlarini kamaytirish va aholining ehtiyojmand qatlamlarini qo‘llab-quvvatlashdan iborat. Ushbu maqsadga erishishda ta’lim, sog‘liqni saqlash, bandlik, pensiya ta’minoti, ijtimoiy yordam va boshqa sohalarda amalga oshiriladigan chora-tadbirlar muhim o‘rin tutadi. Ijtimoiy siyosat faqat moddiy yordam ko‘rsatish bilan cheklanmay, inson salohiyatini rivojlantirish va fuqarolarning jamiyat hayotidagi ishtirokini kengaytirishni ham nazarda tutadi.

O‘zbekiston Respublikasida ijtimoiy siyosatning huquqiy asoslari Konstitutsiya va boshqa normativ-huquqiy hujjatlarda mustahkamlangan. 2023-yilda yangi tahrirda qabul qilingan O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasida mamlakatning ijtimoiy davlat sifatidagi maqomi, inson huquqlari va ijtimoiy kafolatlarni ta’minlashga doir qoidalar belgilangan [1]. Ushbu konstitutsiyaviy tamoyillar davlatning aholi manfaatlarini himoya qilish, ijtimoiy xizmatlarni rivojlantirish va fuqarolar uchun munosib hayot sharoitlarini yaratish borasidagi faoliyatiga huquqiy asos bo‘lib xizmat qiladi.

Shuningdek, O‘zbekiston taraqqiyotining strategik hujjatlarida inson salohiyatini ro‘yobga chiqarish, ta’lim sifatini oshirish, aholi farovonligini yuksaltirish va ijtimoiy himoyani takomillashtirish masalalariga alohida e’tibor

qaratilgan [2]. Mazkur vazifalarni amaliy jihatdan bajarish ijtimoiy siyosatni aniq rejalashtirish, mavjud resurslardan oqilona foydalanish va erishilgan natijalarni muntazam baholab borishni talab etadi.

Tadqiqotning maqsadi — ijtimoiy siyosatning mazmuni, asosiy yo‘nalishlari va uni amalga oshirish bosqichlarini ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilish, shuningdek, O‘zbekiston tajribasi asosida uning samaradorligini oshirish omillarini aniqlashdan iborat.

Tadqiqotning asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

- ijtimoiy siyosat tushunchasi va uning nazariy asoslarini yoritish;
- ijtimoiy siyosatning asosiy yo‘nalishlarini tavsiflash;
- uni amalga oshirish bosqichlarining mazmuni va o‘zaro bog‘liqligini ochib berish;
- O‘zbekistonda ijtimoiy siyosatning huquqiy va tashkiliy asoslarini tahlil qilish;
- ijtimoiy siyosat samaradorligini oshirishga doir takliflarni ishlab chiqish.

Tadqiqotning obyekti — davlatning ijtimoiy siyosatni shakllantirish va amalga oshirish faoliyati. Tadqiqotning predmeti esa ijtimoiy siyosatni tashkil etish bosqichlari, uning asosiy yo‘nalishlari va samaradorligini ta’minlovchi mexanizmlardan iborat.

TADQIQOT METODOLOGIYASI (METHODS). Tadqiqotda ijtimoiy siyosatning nazariy asoslari va uni amalga oshirish mexanizmlarini o‘rganish uchun bir qator ilmiy metodlardan foydalanildi. Jumladan, tizimli tahlil, qiyosiy tahlil, mantiqiy umumlashtirish, hujjatlarni o‘rganish va bosqichli tahlil metodlari qo‘llanildi.

Tizimli tahlil metodi yordamida ijtimoiy siyosatning ta’lim, sog‘liqni saqlash, bandlik, ijtimoiy himoya va pensiya ta’minoti kabi yo‘nalishlari o‘zaro bog‘liq holda

ko‘rib chiqildi. Bu yondashuv ijtimoiy siyosatning bir sohasidagi o‘zgarishlar boshqa sohalarga ham ta’sir ko‘rsatishini aniqlash imkonini berdi.

Qiyosiy tahlil metodi orqali ijtimoiy siyosatni shakllantirish, rejalashtirish va amalga oshirish jarayonlarining o‘ziga xos xususiyatlari o‘rganildi. Bunda ijtimoiy yordamning umumiy shakllari bilan ehtiyojmand fuqarolarga manzilli yordam ko‘rsatish mexanizmlarining farqli jihatlariga e’tibor qaratildi.

Hujjatlarni o‘rganish metodi doirasida O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi, davlat taraqqiyotiga oid strategik hujjatlar va ijtimoiy-iqtisodiy masalalarga bag‘ishlangan ilmiy adabiyotlar tahlil qilindi [1; 2; 3]. Ushbu manbalar ijtimoiy siyosatning huquqiy asoslari va ustuvor vazifalarini aniqlashda muhim ahamiyat kasb etdi.

Mantiqiy umumlashtirish metodi yordamida o‘rganilgan nazariy qarashlar va huquqiy hujjatlar asosida ijtimoiy siyosatni amalga oshirishning asosiy bosqichlari tizimlashtirildi. Bosqichli tahlil esa muammolarni aniqlashdan boshlab, dasturlarni amalga oshirish va natijalarni baholashgacha bo‘lgan jarayonlarning izchilligini ochib berishga xizmat qildi.

Mazkur tadqiqot nazariy-tahliliy xususiyatga ega. Unda mustaqil statistik so‘rov yoki empirik tajriba o‘tkazilmagan. Shu sababli olingan natijalar o‘rganilgan manbalarni tahlil qilish, ularni umumlashtirish va nazariy xulosalar chiqarishga asoslanadi.

NATIJALAR (RESULTS). Tadqiqot davomida ijtimoiy siyosatning mazmuni, asosiy yo‘nalishlari va amalga oshirish mexanizmlari tizimlashtirildi. Natijalar ijtimoiy siyosatning samaradorligi bir-biri bilan uzviy bog‘liq bo‘lgan bosqichlarning izchil tashkil etilishiga bog‘liqligini ko‘rsatadi.

Ijtimoiy siyosatning asosiy yo‘nalishlari. Ijtimoiy siyosat jamiyatning turli ehtiyojlarini qamrab oluvchi keng ko‘lamli faoliyat hisoblanadi. Tadqiqot natijalariga ko‘ra, uning asosiy yo‘nalishlarini quyidagicha tasniflash mumkin.

Birinchidan, aholini ijtimoiy himoya qilish aholining moddiy va ijtimoiy yordamga ehtiyoj sezadigan qatlamlarini qo‘llab-quvvatlashga qaratiladi. Keksalar, nogironligi bo‘lgan shaxslar, kam ta’minlangan oilalar, boquvchisini yo‘qotgan fuqarolar va boshqa ehtiyojmand guruhlarga yordam ko‘rsatish ushbu yo‘nalishning muhim tarkibiy qismini tashkil etadi.

Ikkinchidan, ta’lim siyosati fuqarolarning bilim olishi va kasbiy salohiyatini rivojlantirish uchun zarur sharoitlarni yaratishni nazarda tutadi. Ta’lim xizmatlaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish va ularning sifatini oshirish inson kapitalini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Uchinchidan, sog‘liqni saqlash siyosati aholining salomatligini muhofaza qilish, kasalliklarning oldini olish va tibbiy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini yaxshilashga qaratiladi.

To‘rtinchidan, bandlik va mehnat siyosati yangi ish o‘rinlarini yaratish, ishsiz fuqarolarni kasbga o‘qitish, tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlash va aholining barqaror daromad manbalariga ega bo‘lishiga ko‘maklashishni o‘z ichiga oladi. Mehnat iqtisodiyoti bo‘yicha ilmiy adabiyotlarda ham bandlik va mehnat bozorini rivojlantirish masalalari aholi daromadlari va ijtimoiy farovonlik bilan bog‘liq holda o‘rganiladi [3; 4].

Beshinchidan, pensiya va ijtimoiy ta’minot fuqarolarning qonunchilikda belgilangan shartlar asosida moddiy ta’minot olishini nazarda tutadi. Ushbu tizimlar keksalik, mehnat qobiliyatining yo‘qolishi va boshqa ijtimoiy xavflar bilan bog‘liq vaziyatlarda aholini qo‘llab-quvvatlashga xizmat qiladi.

Mazkur yo‘nalishlar bir-birini to‘ldiradi. Masalan, sifatli ta’lim kasbiy malakani oshiradi, kasbiy malaka bandlik imkoniyatlarini kengaytiradi, barqaror bandlik esa oilalarning moddiy farovonligiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi. Demak, ijtimoiy siyosatning samaradorligi alohida yo‘nalishlarni emas, balki ularning o‘zaro bog‘liqligini hisobga olishga ham bog‘liq.

Ijtimoiy siyosatni amalga oshirish bosqichlari. Tadqiqot natijasida ijtimoiy siyosatni amalga oshirish jarayoni oltita asosiy bosqichga ajratildi.

Birinchi bosqich — ijtimoiy muammolarni aniqlash va mavjud holatni o‘rganish.

Ushbu bosqichda aholining turmush darajasi, daromadlari, bandligi, ta’lim va tibbiy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlari hamda ijtimoiy himoyaga bo‘lgan ehtiyojlari o‘rganiladi. Statistik ma’lumotlar, so‘rovnomalar, ilmiy tadqiqotlar va jamoatchilik fikri mavjud muammolarni aniqlashga yordam beradi. Muammolarni to‘g‘ri belgilash keyingi bosqichlarda qabul qilinadigan qarorlarning asoslanganligini ta’minlaydi.

Ikkinchi bosqich — maqsad va vazifalarni belgilash.

Aniqlangan muammolar asosida ijtimoiy siyosatning ustuvor maqsadlari belgilanadi. Masalan, ishsizlikni kamaytirish, ehtiyojmand oilalarni qo‘llab-quvvatlash, ta’lim sifatini yaxshilash va tibbiy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish shular jumlasidandir. Maqsadlar aniq, o‘lchanadigan va belgilangan muddatlarda bajarilishi mumkin bo‘lgan shaklda ifodalanishi lozim.

Uchinchi bosqich — ijtimoiy dasturlarni ishlab chiqish va rejalashtirish.

Ushbu bosqichda belgilangan maqsadlarga erishish uchun zarur chora-tadbirlar, moliyaviy resurslar, mas’ul tashkilotlar va ijro muddatlari aniqlanadi.

Rejalashtirishda aholining real ehtiyojlari, mavjud resurslar va kutilayotgan natijalar hisobga olinishi kerak. Puxta ishlab chiqilgan dastur mablag‘lardan oqilona foydalanish va vazifalarni o‘z vaqtida bajarish uchun asos yaratadi.

To‘rtinchi bosqich — dasturlarni amaliyotga joriy etish.

Bu bosqichda belgilangan vazifalar davlat organlari, mahalliy boshqaruv tashkilotlari va boshqa mas’ul subyektlar tomonidan amalga oshiriladi. Ijtimoiy yordam ko‘rsatish, kasbga o‘qitish, yangi ish o‘rinlarini yaratish, ta’lim muassasalarini rivojlantirish va tibbiy xizmatlarni takomillashtirish amaliy faoliyatning muhim shakllari hisoblanadi.

Beshinchi bosqich — monitoring va nazorat.

Monitoring jarayonida dasturlarning bajarilishi, ajratilgan mablag‘larning sarflanishi, belgilangan vazifalarning ijrosi va yuzaga kelayotgan muammolar muntazam kuzatib boriladi. Nazorat mexanizmlari mavjud kamchiliklarni aniqlash, resurslardan foydalanishdagi samarasizlikni kamaytirish va mas’ul tashkilotlar faoliyatini takomillashtirishga yordam beradi.

Oltinchi bosqich — natijalarni baholash va siyosatni takomillashtirish.

Yakuniy bosqichda amalga oshirilgan chora-tadbirlarning natijalari belgilangan maqsadlar bilan taqqoslanadi. Aholi daromadlari, bandlik ko‘rsatkichlari, ijtimoiy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlari va yordam qamrovi kabi mezonlar tahlil qilinishi mumkin. Kutilgan natijalarga erishilmagan holatlarda dasturlarga tegishli o‘zgartirishlar kiritiladi.

Ushbu bosqichlar o‘zaro uzviy bog‘liq bo‘lib, natijalarni baholash jarayonida aniqlangan yangi muammolar keyingi rejalashtirish bosqichiga asos bo‘lishi

mumkin. Shu tariqa ijtimoiy siyosat doimiy ravishda takomillashtiriladigan boshqaruv jarayoni sifatida namoyon bo‘ladi.

O‘zbekistonda ijtimoiy siyosatning rivojlanish xususiyatlari

O‘zbekistonda mustaqillik yillarida ijtimoiy siyosat davlat taraqqiyotining muhim yo‘nalishlaridan biri sifatida shakllandi. Bozor iqtisodiyotiga o‘tish sharoitida aholining ijtimoiy manfaatlarini himoya qilish, ijtimoiy barqarorlikni saqlash va iqtisodiy o‘zgarishlarning salbiy oqibatlarini yumshatish muhim vazifalardan bo‘ldi.

Keyingi yillarda ijtimoiy siyosatning huquqiy asoslarini mustahkamlash, ta’lim va sog‘liqni saqlash tizimlarini rivojlantirish, bandlikni ta’minlash hamda ehtiyojmand oilalarni qo‘llab-quvvatlash masalalariga e’tibor kuchaydi. 2023-yilda tasdiqlangan “O‘zbekiston — 2030” strategiyasi ham inson salohiyatini rivojlantirish va aholi farovonligini oshirishga qaratilgan maqsadlarni o‘z ichiga olgan strategik hujjatlardan biri bo‘lgan [2].

O‘zbekistonda ijtimoiy siyosatni amalga oshirishda mahalla institutining ishtiroki ham muhim ahamiyatga ega. Mahalla darajasida aholining muammolarini aniqlash, ehtiyojmand oilalarning holatini o‘rganish va tegishli tashkilotlar bilan hamkorlik qilish ijtimoiy yordamning manzilliligini oshirishga ko‘maklashadi.

Shuningdek, raqamli texnologiyalardan foydalanish, davlat xizmatlarini elektron shaklda ko‘rsatish va ijtimoiy ehtiyojlarni ma’lumotlar asosida aniqlash boshqaruv samaradorligini oshirish imkonini beradi. Bunda shaxsiy ma’lumotlarni himoya qilish, fuqarolarning teng huquqliligini ta’minlash va yordam taqsimotida shaffoflikni saqlash muhim hisoblanadi.

Tahlil natijalari O‘zbekistonda ijtimoiy siyosatni takomillashtirishda huquqiy kafolatlar, manzilli yordam, mahalliy darajadagi hamkorlik va natijalarni baholash mexanizmlarini birgalikda rivojlantirish zarurligini ko‘rsatadi.

MUHOKAMA (DISCUSSION)

Tadqiqot natijalari ijtimoiy siyosatni faqat davlat tomonidan moddiy yordam ko‘rsatish bilan cheklab bo‘lmasligini ko‘rsatadi. Uning samaradorligi aholining ijtimoiy ehtiyojlarini aniqlash, iqtisodiy imkoniyatlarini kengaytirish va asosiy xizmatlardan foydalanish uchun teng sharoitlar yaratish bilan belgilanadi. Shu sababli ijtimoiy siyosatni ishlab chiqishda qisqa muddatli yordam choralari bilan bir qatorda uzoq muddatli rivojlanish dasturlariga ham e’tibor qaratish zarur.

Birinchidan, ijtimoiy yordamning manzilliligini oshirish muhimdir. Bunda yordamni faqat umumiy mezonlar asosida taqsimlash emas, balki fuqarolarning haqiqiy ehtiyojlarini o‘rganish ham talab etiladi. Manzilli yondashuv mavjud resurslarni eng ko‘p ehtiyoj sezayotgan qatlamlarga yo‘naltirishga yordam beradi. Biroq bunday mexanizmda yordamga muhtoj fuqarolarning noto‘g‘ri baholanishi yoki ayrim guruhlarning chetda qolishi xavfi ham hisobga olinishi kerak.

Ikkinchidan, ijtimoiy siyosatning samaradorligi bandlik va inson kapitaliga yo‘naltirilgan chora-tadbirlar bilan mustahkamlanadi. Moddiy yordam fuqarolarning qisqa muddatli ehtiyojlarini qondirishi mumkin, ammo kasbga o‘qitish, yangi ish o‘rinlarini yaratish va tadbirkorlikni rivojlantirish uzoq muddatli iqtisodiy mustaqillikni ta’minlashga xizmat qiladi. Shu jihatdan ijtimoiy himoya va mehnat bozori siyosatini o‘zaro uyg‘unlashtirish maqsadga muvofiqdir [3; 4].

Uchinchidan, monitoring va natijalarni baholash tizimini takomillashtirish zarur. Ijtimoiy dasturlarning samaradorligini faqat ajratilgan mablag‘lar yoki amalga oshirilgan tadbirlar soni bilan baholash yetarli emas. Eng muhim mezon — dasturlar

aholining hayot sifatiga qanday ta’sir ko‘rsatganidir. Shu sababli dastlabki holat va yakuniy natijalarni taqqoslash, aholining fikrini o‘rganish hamda aniq ko‘rsatkichlardan foydalanish muhim ahamiyatga ega.

To‘rtinchidan, davlat organlari, mahalla institutlari va fuqarolik jamiyati tashkilotlari o‘rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish lozim. Mahalliy darajada aniqlangan muammolarni tegishli davlat dasturlari bilan bog‘lash ijtimoiy siyosatning amaliy samaradorligini oshirishi mumkin. Bunda har bir tashkilotning vazifalari va mas’uliyatini aniq belgilash muhimdir.

Beshinchidan, ijtimoiy siyosatni raqamlashtirish jarayonida shaffoflik va fuqarolarning huquqlarini himoya qilish tamoyillariga rioya etish talab qilinadi. Raqamli tizimlar ma’lumotlarni tezkor qayta ishlash va xizmatlarni soddalashtirishga yordam beradi, biroq raqamli xizmatlardan foydalanish imkoniyati cheklangan fuqarolar uchun an’anaviy xizmat ko‘rsatish usullarini ham saqlab qolish zarur.

Ushbu tahlillar asosida ijtimoiy siyosat samaradorligini oshirish bo‘yicha quyidagi takliflarni ilgari surish mumkin:

- ijtimoiy dasturlarni ishlab chiqishda aholining real ehtiyojlari va hududlarning o‘ziga xos xususiyatlarini hisobga olish;
- har bir dastur uchun aniq maqsadlar, muddatlar va o‘lchanadigan natija ko‘rsatkichlarini belgilash;
- ijtimoiy yordamni bandlik, kasbga o‘qitish va daromad manbalarini yaratishga qaratilgan dasturlar bilan uyg‘unlashtirish;
- monitoring va baholash natijalarini ochiq e’lon qilish hamda jamoatchilik nazoratini rivojlantirish;
- ijtimoiy xizmatlardan foydalanishda teng imkoniyatlarni ta’minlash va fuqarolarning shaxsiy ma’lumotlarini himoya qilish.

Shuni ta’kidlash lozimki, mazkur takliflar tadqiqot doirasida o‘rganilgan nazariy manbalar va huquqiy hujjatlar tahliliga asoslangan. Ularning amaliy samaradorligini to‘liq baholash uchun keyingi tadqiqotlarda statistik ma’lumotlar, hududlar kesimidagi ko‘rsatkichlar va ijtimoiy dasturlarning aniq natijalarini o‘rganish talab etiladi.

XULOSA (CONCLUSION)

Tadqiqot natijalari ijtimoiy siyosat davlat va jamiyat taraqqiyotining muhim yo‘nalishi ekanligini ko‘rsatadi. Uning asosiy maqsadi aholining turmush darajasini yaxshilash, fuqarolarning ijtimoiy huquq va manfaatlarini himoya qilish, ijtimoiy teng imkoniyatlarni kengaytirish va jamiyatda barqarorlikni ta’minlashdan iborat.

Ijtimoiy siyosat ta’lim, sog‘liqni saqlash, bandlik, ijtimoiy himoya, pensiya ta’minoti va kambag‘allikni qisqartirish kabi o‘zaro bog‘liq sohalarni qamrab oladi. Ushbu yo‘nalishlarning uyg‘un rivojlanishi inson kapitalini mustahkamlash, fuqarolarning iqtisodiy faolligini oshirish va ijtimoiy farovonlikni ta’minlashga xizmat qiladi.

Maqolada ijtimoiy siyosatni amalga oshirishning oltita asosiy bosqichi — ijtimoiy muammolarni aniqlash, maqsad va vazifalarni belgilash, dasturlarni rejalashtirish, amaliyotga joriy etish, monitoring va nazoratni amalga oshirish hamda natijalarni baholash tizimlashtirildi. Ushbu bosqichlarning izchil tashkil etilishi ijtimoiy dasturlarning maqsadga muvofiqligi va samaradorligini oshirishga yordam beradi.

O‘zbekiston tajribasi ijtimoiy siyosatning huquqiy asoslari, manzilli yordam mexanizmlari, mahalla institutining ishtiroki va ijtimoiy xizmatlarni rivojlantirish muhim ahamiyatga ega ekanligini ko‘rsatadi. Shu bilan birga, ijtimoiy siyosatni takomillashtirish uchun natijalarni baholash, davlat va jamiyat hamkorligini

kuchaytirish, bandlikni rivojlantirish va raqamli xizmatlardan foydalanishda teng imkoniyatlarni ta’minlash zarur.

Umuman olganda, samarali ijtimoiy siyosat inson manfaatlarini davlat faoliyatining markaziga qo‘yish, mavjud resurslardan oqilona foydalanish va fuqarolarning real ehtiyojlariga mos qarorlar qabul qilishni talab etadi. Uning izchil amalga oshirilishi aholi farovonligini oshirish, ijtimoiy adolatni mustahkamlash va mamlakatning barqaror taraqqiyotiga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. Yangi tahrir. — Toshkent, 2023. — URL: https://lex.uz/docs/-6445145
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrdagi PF-158-son Farmoni. “O‘zbekiston — 2030” strategiyasi to‘g‘risida. — URL: https://lex.uz/uz/docs/-6600413
3. Mirziyoyev, Sh. M. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. — Toshkent: O‘zbekiston, 2021. — 464 b.
4. Abdurahmonov, Q. X. Mehnat iqtisodiyoti: nazariya va amaliyot. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
5. Abdurahmonov, Q. X., Xolmo‘minov, Sh. R., Zokirova, N. Q. Mehnat iqtisodiyoti va sotsiologiyasi. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2014.
6. O‘zbekiston Respublikasi Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi — LexUZ. — URL: https://lex.uz
7. Gulbaxor, M., & Bahodir, S. (2025). TIL O ‘RGANISHDA CHATGPT, TARJIMA TIZIMLARI VA ULARNING SAMARADORLIGI. TADQIQOTLAR, 76(3), 17-21.
8. Muzaffar, G., & Bahodir, S. (2025). INSON ORGANIZMIDA UCHRAYDIGAN ICHKI KASALIKLAR. TADQIQOTLAR, 76(2), 71-74.

9. Bakhodir, S., & Dilshoda, R. (2025). EASTERN THINKERS OF THE ERA OF THE FIRST RENAISSANCE. Global Science Review, 8(1), 682-687.

10. Zebo, N., & Bahodir, S. (2025). O ‘RTA ASRLARDA ANGLIYA (V-XV ASRLAR). Global Science Review, 11(1), 85-90.

11. Шамсиддинов, Б., & Гуламов, М. (2023). ЛОГИЧЕСКИЕ СООТНОШЕНИЯ ФИЛОСОФИИ С ЛИТЕРАТУРОЙ. Oriental Art and Culture, 4(3), 332-335.

12. Shamsiddinov, B. J., & Jakbaraliyva, Z. (2022). Scientific and Empirical Relations of Philosophy and Literature. Spanish Journal of Innovation and Integrity, 7, 70-73.

13. Abdullaev, U. B., & Shamshiddinov, B. (2024). O ‘RTA ASRLAR YOZMA MANBALARIDAGI ETNIK NOMLAR. Ijtimoiy-gumanitar sohada ilmiy-innovatsion tadqiqotlar, 1(1).

14. Шамсиддинов, Б. Ж., & Жакбаралиева, З. О. (2022). АБУ АЛИ ИБН СИНО ТИББИЙ ТАРБИЯ ХУСУСИДА. Oriental Art and Culture, 3(2), 670-674.

15. Shamsiddinov, B. (2022). The importance of supporting innovative activities of entrepreneurs in uzbekistan. ASIA PACIFIC JOURNAL OF MARKETING & MANAGEMENT REVIEW ISSN: 2319-2836 Impact Factor: 8.071, 11(11), 165-170.

16. Шамсиддинов, Б. Ж. (2023). МАМЛАКАТИМИЗ МИЛЛИЙ ЮКСАЛИШНИНГ ИЖТИМОИЙФАЛСАФИЙ АСОСЛАРИ. Oriental Art and Culture, 4(5), 345-350.

17. Шамсиддинов, Б. (2020). Тарбия жараёнида шар мутафаккирларининг қ педагогик ва психологик қарашлари. In Актуальные вопросы развития современного общества, экономики и профессионального образования (pp. 268-271). Российский государственный профессионально-педагогический университет.

18. Shamsiddinov, B. B. DINSHUNOSLIKNING BOSHQA FANLAR BILAN ALOQASI.

19. Shamsiddinov, B. B. Ta'lim innovatsiyasi va integratsiyasi.

20. YANGI, V. T. V. M., & YONDASHUVLARI, T. H. OZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TALIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI “ZAMONAVIY JAHON TARIXSHUNOSLIGIDA FARG’ONA.

21. YANGI, V. T. V. M., & YONDASHUVLARI, T. H. OZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TALIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI “ZAMONAVIY JAHON TARIXSHUNOSLIGIDA FARG’ONA.

22. Shamsiddinov, B. B. DINSHUNOSLIKNING BOSHQA FANLAR BILAN ALOQASI.

23. Shamsiddinov, B. B. Ta'lim innovatsiyasi va integratsiyasi.

24. Shamsiddinov, B. M. U. (2026, June). HISTORICAL AND ETHNOGRAPHIC FEATURES OF POTTERY-RELATED RITUALS IN THE FERGANA VALLEY. In *International Conference Platform* (No. 6, pp. 135-143).

25. Ruxshona, A., & Bahodir, S. (2026). IS’HOQXON IBRATNING MA’RIFATPARVARLIK FAOLIYATI VA ILMIY MEROSI. Ustozlar uchun, 104(1), 284-292.